

Finansdepartementet

Budgetavdelningen, Strukturenheten

Stockholm 3 februari 2026

Er referens: Fi2025/01857

Remissyttrande

Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

Produktivitetskommissionens (nedan nämnt som kommissionen) två betänkanden är viktiga för att lägga grunden för reformer som stärker Sveriges konkurrenskraft och ökar vårt välbefinnande. Det är bara genom höjd produktivitet som vi tillsammans kan bli rikare. Kommissionen konstaterar att det är genom konkurrens och marknadstryck som produktiviteten kan öka. Kommissionens förslag är många, och varierar i sin detaljrikedom. Det är därför svårt att lämna remissyttrande på helheten. Det kan inte heller bedömas vara troligt att samtliga förslag kommer att behandlas som en samlad reform, varken av denna eller kommande regeringar. Därför fokuserar vi i vårt remissvar på en rad områden där vi från Skattebetalarnas Förening anser det angeläget att gå vidare med reformer, och där vi tillstyrker eller avstyrker kommissionens förslag eller anser att kommissionen missat väsentligheter som regeringen bör komplettera.

Effektivitet i offentlig sektor

Skattebetalarnas Förening delar helt kommissionens uppfattning om ett starkt behov för offentlig sektor att fokusera på kärnverksamheten. Mycket av dagens målträngsel och resurskonflikter är självförvällade och onödiga, inte minst i kommuner och regioner. Därtill hotar ökad administration produktiviteten och effektiviteten. Kommissionen lägger en rad förslag som skulle leda till ökad effektivitet: färre och tydligare mål, ökad mängd kvalitetsmått för uppföljning, stabilare och färre riktade statsbidrag och bättre förutsättningar för offentliga upphandlingar, för att nämna några. Tydligare mål, mätbara uppföljningar, benchmarking och stärkt ansvarsutkrävande är viktiga för att öka effektiviteten och minska slöseriet.

Generellt är resurseffektiviteten alldeles för låg i kommunsektorn. Samtidigt som enskilda kommuner kämpar ekonomiskt gör andra stora överskott. Dagens system med statsbidrag och kommunal utjämning fungerar inte tillräckligt väl. Dagens riktade stöd bör begränsas till ett minimum. Framtida riktade stöd bör fokusera på kommuner med störst behov av stöd och effektiviseringar genom någon form av kommunakut.

De generella statsbidragen bör minska för att öka självförsörjningsgraden i kommunsektorn och därmed också öka effektiviseringsstrycket. Så länge dagens vidlyftiga slöseri kan fortgå samtidigt som sektorn inte fokuserar på kärnverksamheten framstår den enklaste och effektivaste lösningen att minska resurserna för att stimulera prioriteringar. Om kommunmedborgarna fortsatt vill ha ett stort slöseri kan de då välja att rösta för de nödvändiga lokala skattehöjningarna. Stramare förutsättningar skapar också bättre förutsättningar för effektivare verksamheter och ökad delning av exempelvis administrativa tjänster.

Kommissionen föreslår även att man bör inrätta ett kommunal- och regionalekonomiskt råd som ska benchmarka och effektivitetsgranska kommuner och regioner. Skattebetalarnas Förening tillstyrker förslaget, men vill poängtera att arbetet riskerar att bli tandlöst om det ska ske genom frivilligt deltagande från kommuner och regioner. Istället borde statsbidrag villkoras av deltagande. Skattebetalarnas Förening anser däremot inte att rådet ersätter behovet av en professionalisering av den kommunala revisionen. Det är fortsatt nödvändigt med en extern, professionell revision för att säkerställa ansvarsutkrävande. Därtill behöver rapportering och redovisning ytterligare standardiseras, bland annat för att underlätta externa parter möjlighet till granskning och uppföljning.

Skattebetalarna:

Kommissionen konstaterar att det är genom konkurrens och marknadstryck som produktiviteten kan öka. Ändå föreslår man begränsningar inom offentligt finansierad verksamhet, inte minst för att beivra kriminalitet, inom exempelvis LOV. Detta trots att offentlig sektor är i stort behov av konkurrens för ökad produktivitet. Det skulle vara klokare att beivra och lagföra kriminella istället för att lägga en våt filt över en hel sektor.

Skattebetalarnas Förening tillstyrker förslaget om att utreda de kommunala bolagens roll och garantera sund konkurrens och motverka korruption. Hanteringen av de kommunala bolagen utgör idag ett hinder för granskning av kommunal verksamhet. En utredning bör även särskilt titta på de kommunala bostadsbolagens ekonomiska roll i kommunerna, och för att säkerställa att de agerar samhällsekonomiskt lönsamt.

Höga skatter hämmar svensk tillväxt

Skattebetalarnas Förening delar bedömningen att skatten på förvärvsinkomst bör förenklas och sänkas. För låga inkomster bör skatten sänkas för att minska tröskeeffekterna och öka det ekonomiska utbytet av att gå från utanförskap till arbete. Den statliga inkomstskatten föreslås sänkas. Skattebetalarnas Förening vill understryka att den statliga inkomstskatten bör slopas helt. Det skulle öka incitamenten att arbeta och självfinansieringsgraden av en sådan reform är hög. Men det är också en rättvisefråga. Det rimliga är att den som utbildat sig och ansträngt sig ska få behålla större del av det värdeskapandet.

Kommissionen föreslår även justerade kapitalskatter, bland annat på ISK och de så kallade 3:12-reglerna. En slopad statlig inkomstskatt möjliggör förvisso justeringar eftersom sänkta marginalsatser på arbete innebär minskat intresse för inkomstomvandling. Samtidigt är det viktigt att fortsätta stärka Sveriges konkurrenskraft. De så kallade 3:12 ger skattelättnader till den som växer och anställer många. Det har varit politiskt önskvärt historiskt. Om den statliga inkomstskatten inte slopas skulle en nedjustering kunna få negativa konsekvenser. Vidare lider Sverige fortfarande av höga arbetsgivaravgifter, som till stora delar är skatt. Att helt slopa de så kallade 3:12-reglerna förutsätter att den statliga inkomstskatten slopas samt att arbetsgivaravgifterna ses över. Arbetsgivaravgifterna bör reformeras där skatteandelen särskiljs och förtydligas och försäkringsdelarna hanteras separat från statens budget, likt pensionssystemet. Alternativet är att helt slopa arbetsgivaravgifterna och behandla allt, undantaget pension, som skatt.

Kommissionen föreslår att fastighetsskatten bör återinföras. Skattebetalarnas Förening avstyrker förslaget. Fastighetsskatten var på goda grunder illa omtyckt, och ett återinförande skulle inte bara riskera att slå hårt och orättvist mot enskilda, det skulle dessutom riskera att kraftigt erodera förtroendet för skattesystemet. Skattesystemets legitimitet vilar på att skattebetalarna finner det rimligt. Reavinstskatt vid försäljning av bostäder, när ett beskattningsbart värde faktiskt finns tillgängligt för den enskilde, är en bättre och mindre skadlig modell. Diverse begränsningsregler riskerar dessutom i realiteten att göra en ny fastighetsskatt till en marginalsatt på arbete. Att slopa stämpelskatten vore däremot både rimligt och önskvärt.

Skattebetalarnas Förening vill påpeka att samtliga kapitalvinster, däribland bostäder, inflationsjusteras innan eventuella förändringar av skattenivåerna inom kapitalbeskattningen genomförs. Den som idag säljer en tillgång, exempelvis ett hus som man kanske bott i hela livet, kan göra det med stor vinst. En betydande del är dock ren inflation, och är alltså möjligen en värdeökning i teorin. Ägaren har dock inte blivit en krona rikare. I dagsläget tvingas man då att skatta för en vinst som i värsta fall inte finns utan är ren inflation. En orättvisa som är onödig.

Ett avskaffat reseavdrag föreslås av kommissionen som en potentiell finansiering för reformer. Skattebetalarnas Förening avstyrker detta förslag. Reseavdraget är viktigt för att möjliggöra arbetspendling och fyller därmed en viktig funktion för att säkerställa att arbetsmarknaden fungerar bättre. Snarare bör regeringen överväga att förbättra reseavdraget, för att underlätta större arbetsmarknadsregioner och därmed bättre matchning.

Skattebetalarnas Förening avstyrker kommissionen förslag om höjd bensin- och dieselskatt. Priset på drivmedel är en tydlig konkurrensfaktor och svensk tillväxt gynnas av rimliga drivmedelsskatter som gör det möjligt att bo och verka i hela landet och för svenska företag att kunna konkurrera internationellt. En eventuell justering av koldioxidskatter förutsätter i sådana fall en bredare översyn av fordonsskatterna.

Kommissionen föreslår slopat ROT-avdrag. Mot bakgrund av de höga skattekilarna på arbete som Sverige fortsatt lider av avstyrker Skattebetalarnas Förening förslaget.

En dysfunktionell bostadsmarknad håller tillbaka storstäderna

Kommissionen lägger en rad förslag för att öka produktiveten i byggsektorn och på bostadsmarknaden. Det är tydligt hur en dysfunktionell bostadsmarknad hindrar svensk tillväxt, och inte minst håller tillbaka arbetsmarknaden från att utvecklas i storstäderna. Det enskilt största problemet är den reglerade hyresmarknad vi lever med, som snedvrider såväl bostadsproduktion som hushållens investeringsbeslut. Att äga en bostad har i många fall blivit nödvändigt, vilket tvingat fram högre priser än nödvändigt, samtidigt som stora bostadsresurser står outnyttjade. En reformerad hyresmarknad är nödvändigt, och kommissionens förslag om bland annat friare hyressättning kan inte bedömas vara tillräckliga. En bredare översyn av bruksvärdessystemet bör ske, även på det befintliga utbudet.

Värna, men utveckla, det finanspolitiska ramverket

Kommissionen föreslår vissa justeringar i det finanspolitiska ramverket för att skärpa budgetprocessen i riksdagen och förbättra konsekvensanalyser inför beslut. Det är välkommet. Det finanspolitiska ramverket skapar stabilitet och gynnar svensk ekonomi. Det är allt viktigare kvaliteter i en mer osäker omvärld. Skattebetalarnas Förening vill dock tillägga att det vore önskvärt med förbättrade prognoser där man tar hänsyn till dynamiska effekter inför budgetbeslut. Det är i grunden orimligt att såväl skattehöjningar som skattesänkningar beräknas statiskt även när vi vet att de kommer ha en dynamisk effekt. Följden av dagens system är inte minst att skattehöjningar riskerar skapa en falsk bild av framtida intäkter och därmed gräva hål i statens budget.

Hellre växtvärk än Tillväxtverk

Strukturomvandling av näringslivet är ständigt nödvändigt för en livskraftig ekonomi. Kommissionen föreslår ett förändrat system för företagsfrämjande, med förhoppningen om en förbättrad resursallokering med mindre snedvridningar. Skattebetalarnas Förening är skeptiska till grundpremisen i systemet för företagsfrämjande. Staten bör inte försöka "välja vinnare", utan bör enbart fokusera på att skapa goda generella förutsättningar och säkerställa en så jämn spelplan som möjligt. Det rimliga vore att ha som målsättning att helt avveckla det som idag kallas företagsfrämjandet. Det skulle dessutom frigöra stora resurser för andra reformer.

Låga skatter är bättre än höga skatter

Avslutningsvis vill Skattebetalarnas Förening poängtera att det inte bara är genom mindre snedvridande skatter som det skapas bättre förutsättningar för ökad produktivitet och ökat välstånd. Även nivån på skatterna spelar roll. Sverige lider idag av för höga skatter. Det generella skattetrycket behöver tryckas ner för att frigöra mer dynamik i ekonomin. Lägre skatter betyder dessutom en välkommen maktförskjutning från politiker till enskilda medborgare. Regeringen bör ta det i beaktande i det framtida arbetet med Produktivitetskommissionens förslag, även om det inte varit en del av deras uppdrag att föreslå lägre skatter.

Skattebetalarnas Förening

Christian Ekström
Vd

Erik Bengtzboe
chefekonom